

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:
Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unitatei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Opoziția în cameră.

După atitudinea pașnică a opoziției cu prilejul zilei de 4 Martie, când era să izbucnească greva generală, partidul muncii și-a văzut repede de „muncă”, trecând cu o repezeală uimitoare peste proiectul electoral și pertractând și modificările regulamentului de cameră.

S'auziau glasuri de neîndestulare, în șirurile celor mai rășboinici și partidul social-democrat își menținea și pentru mai departe amenințările cu greva generală.

Rentoarcerea corifeului Iusth a trezit totuși la o nouă viață dorul de luptă al opoziției coalitate. Se știa, că în ședința de Joi, opoziția va lua parte la desbateri și toată lumea se aștepta la scene de o extremă violență.

Se svonia, că muncitorimea va declara cu acest prilej greva generală, și cum miliția concentrată de mai nainte era reslătită, s'a mobili-

zat gendarmeria și s'a avizat miliția de pe teritoriul capitalei.

Opoziția, după ce s'a adunat în localitățile clubului poporal, a mers corporativ în cameră, provocând niște scene, cari numai cinste nu fac parlamentarismului zilelor noastre.

Strigătele de „tâlhari”, „mișei”, „escroci” la adresa guvernului și a prezidentului Tisza se ridicau tumultuoase de pretutindeni și îndrumările la ordine ale prezidentului n'au avut nici un efect, până ce n'au intrat iarăș polițiștii în cameră, când opoziția s'a depărtat, fără a mai aștepta să fie dată afară cu forța brachială.

Iusth a spus atunci: „In camera aceasta prezidează un președinte ales în mod nelegal și un prim-ministru, care nu s'a desvinovățit de sub acuza furtului. Noi ne-am prezentat, ca să anunțăm, că toate hotărârile, ce le aduce această cameră sunt invalide. Nu vom recunoaște niciodată, ca legile aduse, să fie ridicate la valoarea de drept

— și dvoastre (înțelege poliția) n'aveți nici o îndreptățire de a vă întâșișa aici”.

Cu aceste opoziția a părăsit camera, iar guvernamentalii și-au văzut de afaceri.

Singurul cuvânt energic de protest, în numele parlamentarismului, a fost acela al deputatului nostru Teodor Mihali, (il vom da în nrul proxim) în care cere, ca proiectul privitor la modificarea regulamentului de cameră, să se ia dela ordinea zilei.

Jurnalele opoziționale maghiare publică articole vehemente cu acest prilej, provocând cu siguranță căderea lui Tisza și, mai alas, a guvernului.

Din parte-ne privim cu neliniște la aceste frământări, cari departe de a se mulcomi, par a fi numai preludiul altor zguduiri mai mari.

Frământările aceste nu se vor putea calma decât cu schimbarea radicală a legii electorale, când parlamentul va fi cu adevărat expresia reprezentanților poporului.

FOIȚA.

Învățăminte din rășboiul balcanic*).

Biruintele ametoare ale Bulgarilor au creat peste tot în țară un deosebit interes pentru vecinii noștri de peste Dunăre, pe cari prea dese ori gazetarii noștri și oratorii de intruniri publice erau porniți să-i trateze de sus. Lipsa lor de cultură, „sălbătăcia balcanică”, în comparație cu „parisianismul” nostru rafinat au suggerat atâtea cuvinte de spirit, și atâtea gesturi superbe!...

Iar astăzi când „zarzavagii” ăștia sunt primiți cu atâtea cinste în saloanele marilor capitale europene, la mulți grandomania, atât de puțin întemeiată de altădată, cedează

*) Articolul acesta se datorește strălucitului condeiu a dlui Constantin Stere și a apărut în Nrul 1 din Vieța românească din Iași.

locul sentimentelor dușmănești, și mai puțin justificate.

Dar nu lipsește nici nota de admirație adâncă pentru energia și vitejia acestui neam, care a reușit să doboare un imperiu cu o populație de șapte ori mai numeroasă.

Și în adevăr, cum să-ți stăpânești admirația față de un popor maximum de 3.500.000 de suflete (făcând abstracție de populația musulmană, nesupusă serviciului militar), care a putut să mobilizeze aproape 500.000 de soldați? Pentruca să se păstreze aceiași proporție, România ar trebui să pună sub arme peste un milion de oameni!

Dar aceste cifre nu ne dau încă imaginea completă a efortului realizat de Bulgaria: în realitate poporul întreg acolo a luat parte la rășboiu — copii, bătrâni, femei, cu un entuziasm și spirit de jertfă, cum puține cunoaște istoria; tot mecanismul vieții economice și culturale a statului a fost subordonat intereselor apărării naționale, în vederea necesităților de aprovizionare și

transporturi sau a serviciului sanitar; corespondenții ne vorbesc de bănci, fabrici și prăvălii închise, de școli pustii; n'a rămas, parcă, pe acasă din populația validă, decât strictul necesar pentru asigurarea mersului acestui mecanism. E un adevărat rășboiu național...

De o asemenea sforțare nu e capabil decât un popor, la care sentimentul de solidaritate socială e atât de puternic și conștiința națională atât de vie, încât el apare într'adevăr ca un singur suflet. Și pilda Burilor în rășboiul cu Anglia ne arată că un astfel de popor poate îndrăzni orice și nu are a se teme de nimic. Anglia a fost silită să trimeată în Africa o armată mai numeroasă decât toată populația Transvaalului. Dar și învinși, Burii tot au biruit: generalismul lor se află astăzi în fruntea guvernului întregii confederațiuni Sud-Africane (cu desăvârșire independentă de fapt)!

Care este taina acestei puteri? Insușirile de rasă? Sunt mulți ideologi ai teoriei de rasă, care nu se știesc să explice orice

Și ori-cât am înțelege revolta opoziției coalitate, nouă nu ne vine a crede, că ea pledează *sincer* pentru votul universal egal și secret așa cum îl înțelege partidul social-democrat, cu care a încheiat în vremea din urmă o alianță așa de strânsă.

Vremea va arată în curând, dacă sentimentele aristocraților din fruntea opoziției sunt cât de cât adevărate, ori democratismul lor e numai o armă vremelnică pentru câștigarea unui aliat, de care au trebuință în campania, ce au pornit-o contra guvernului Lukács.

Proprietate mare unguerească în mâni românești. Vice-comitele comitatului Cluj a convocat congregația pe ziua de 14 Martie a. o. cu care ocaziune a comunicat, că 3 comune din comitat au cumpărat o moșie de peste o mie de jugăre, cu scopul de a o împărți ca pășune comunală.

Aceste comune sunt:

Sănmihaiu, care a cumpărat 500 jugăre, Miluan 500 și Jimborul mare 130 jugăre. Toate sunt comune românești afară de Jimbor, care are și câțiva locuitori maghiari. Târgul l-a făcut banca Altruistă din Budapesta, la întreprinderea ministrului de agricultură. Foile unguerești sunt foc, că acum când criza financiară a sleit toate puterile economice ale țării, întreprinde guvernul și finanțază o afacere, care țintește întărirea românilor în Ardeal. Altele se mângăia zicând: că dacă nu întreprindea guvernul moșia respectivă ajungea nesmintit la licitație și tot

numai românii o cumpărau. Căci în Ardeal pământ nici nu cumpără altcineva, decât numai românii.

Scene turbulente în parlament.

După fiascul partidelor opoziționale maghiare, când cu dezbaterile proiectului de lege electoral, șefii opoziționali au ajuns într'un impas, din care nu știau cum să mai iasă. E o zăpăceală generală, în care au cufundat conții Apponyi și Andrássy întreaga opoziție. O singură speranță le-a mai rămas: sosirea lui Justh, reprezentantul curentului democratic. Justh fiind bolnav greu de mai mult timp a fost dus în Italia, pentru că în clima ei deomolă să-și recapete sănătatea atât de sdruncinată în timpul din urmă.

Sosirea lui Justh se prevedea, că va însemna reluarea luptei extreme împotriva guvernului.

Aceasta s'a și întâmplat în 13 Martie, cu ocaziunea ședinței parlamentului.

Opoziționalii s'au hotărât, ca la discușiunile parlamentare să iee din nou parte și să oprească cu orice preț mersul liniștit al dezbaterilor. Lozinca opoziției e, că sub un coperiș cu Tisza și Lukács nu pertractează. Celelalte s'au petrecut după vechea rețetă. Opoziționalii, îndatăce s'a început discușiunea au provocat un scandal enorm. Tisza și Lukács au fost apostrofați cu titluri de: bandiți, pungași, tâlhari și c. l. a. Pe urmă s'a ivit șeful de poliție Pavlik cu argații săi și a provocat pe opoziționali să părăsească sala. Opoziționalii au protestat împotriva pătrunderii polițiștilor în sala de dezbateri și apoi s'au dus.

După retragerea opoziției a urmat la ordinea zilei discușiunea asupra revizuirii regulamentului de casă. Împotriva revizuirii s'a ridicat dl Dr. Teodor Mihăli președintele clubului parlamentar român și a insinuat

protest, zicând că deputații naționaliști nu vreau să se facă vinovați de împrejurarea, că iau parte la dezbateri și părăsesc Casa.

Partidul muncii rămas apoi singur a votat revizuirea atât în general cât și pe articoli a regulamentului de Casă. Din cercuri guvernamentale să asigură că noul regulament de Casă, va intra cât mai curând în vigoare. Acesta dă drepturi excepționale președintelui și prevede grele pedepse pentru acei deputați, cari vor turbura mersul liniștit al discușiunilor parlamentare.

Pedepsele acestea sunt parte bănești, parte disciplinare. Pe cei mai renitenți o comisiune instituită ad hoc li poate lipsi chiar și de mandat. Împrejurarea, că guvernul a pertractat revizuirea regulamentului de Casă în absența opoziției, ne îndreptățește să credem, că a turnat și mai mult ulei pe foc, căci lupta dintre acești doi beligeranți să va întei pe urma acestora și mai mult.

„Cazuri dureroase“.

„Revista teologică din Sibiu în cuteranța ei nemaipomenită, ne acuză, — după cum am amintit — că toată politica noastră bisericească este îndreptată împotriva neamului românesc, și că noi creștem sistematic material bun pentru Hajdudorog. În fața unei acuze atât de temerară, care țintește a ne compromite biserica în fața istoriei și a lumii românești — datorința noastră e de a pretinde ca să se facă lumină. În nrul de aci reproducem deci acuza cea dintâi cele două „cazuri dureroase“ din cari Teodor Studitul concludă la manoperele „perverse“ ale preoților și conducătorilor noștri dela sate de a nimici pretutindenea școala gr-or. română și a introduce în locu-i școală unguerească fie de stat, fie comunală. Prin a-

prin aceste însușiri. Dar, când este vorba de Bulgari, pentru ce astfel de însușiri nu s'au manifestat prin nimic în lungile secole de vegetare a raialei turcești?

Vădit, explicația se află în altă parte, — și scriitorul acestor rânduri a avut de mult prilejul să indice direcția în care ea trebuie căutată.

E întotdeauna o tristă satisfacție pentru un publicist de a constata că scrierile sale vechi au păstrat încă un interes de actualitate, — tristă, pentru că implică mărturisirea lipsei lor de răsunet în opinia publică. Totuși nu vom cruța cetitorilor noștri o prea lungă citație dintr'o cronică, publicată în „Viața Românească“ încă din 1906.

După o expunere a situațiunii noastre agrare, pe baza unui raport oficial, rămas celebru în anele vieții noastre publice, am crezut atunci de cuviință să ilustrez consecințele acestei situațiuni prin pilda Bulgariei, care, precum se știe, nu numai că nare latifundii, dar a știut — prin legi înțelepte — să împiedece și pe viitor formarea lor (cetitorii, bineînțeles, își vor da seama că toate cifrele din pasagiul citat se referă la anul 1906):

„Pentru a inveda efectele politice și culturale ale acestei situații agrare, vă rog să luați în mână măcar „Atlas Universal“ de Hikman pentru 1906 și să comparați datele relative la Bulgaria, țară de proprietate țărănească (și care a luat măsuri le-

„gislative împotriva aglomerării proprietății „funciare) și cele relative la România, țară „de latifundii.

„Nu sunt nici trei decenii decând Bulgaria a scăpat de regimul raialelor turcești, și nici astăzi nu e independentă, — „populația ei abia se urcă la 3,750,000 de „locuitori, bugetul ei este numai de 98 milioane, prin împrumut ea n'a căpătat pentru nevoile ei decât 324 milioane.

„Cu cât s'ar părea că e mai prielnică „situațiunea unei țări ca România, care n'a „fost niciodată raia turcească, care are o „populație de aproape 6¹/₂ milioane, bugetul căreia întrece 320 milioane pe an, și „care pentru „utilajul“ ei a avut aproape „1¹/₂ miliard (1420 milioane.)

„Mai mult. Nu numai în mod absolut, „dar chiar relativ mica Bulgaria cheltuește „pe an mai puțin decât România, cu populația ei cu 73 % mai mare ca a Bulgariei: cheltuelile acesteia pe cap de locuitor „sunt numai 27 fr. pe când ale României — „37 fr. adică mai mari ca peste o treime.

„Să vedem cum aceste două țări au „știut să satisfacă nevoile vieții de stat...

„Și cu uimire constatăm, că în Bulgaria sunt 4.720 de școli primare, pe când „în România numai 4.040, cu 680, adică cu „17 % mai puțin; numărul elevilor în aceste „școli în Bulgaria e de 360.000, în România numai 320.000, cu 40.000 mai puțin, — „iar față de populație în Bulgaria se nu-

„mără la 1000 de locuitori 96 de școlari, „iar în România numai 52 — aproape de „două ori mai puțin; mai departe, — școală „primară în Bulgaria vine la 800 locuitori, „iar în România la 1600 un număr îndoit; „pe de altă parte la o școală bulgărească „frequentază în mijlociu 76 de școlari, pe „pe când în România 84 — adică aci sacina „învățătorului e mai grea...

„În rezumat, cu mai puține mijloace, „nu numai absolut ci și relativ, mica Bulgaria a putut să facă mai multe școli, pe „care le frecventează mai mulți elevi, și nu „numai relativ ci și absolut, decât în marea „România.

„În schimb noi avem și relativ și absolut mai multe școli secundare (nu de „geaba suntem o țară de „ciocoi“), dar în „piramida, ce pe p. 46 a „Atlasului“ învederează proporția de analfabeți între „cruți, mai jos decât noi sunt numai Sărbii „(chiar Rușii stau mai bine cu 62 % de recruți analfabeți, față cu cei 68 % ai României!)... [Omit aici din text datele relative la organizația militară, de o importanță secundară, în fond, deși de o dureroasă actualitate...]

„Se poate ilustra mai eloquent deosebierea între gospodăria unui stat țărănesc și „a unui stat boieresc?..

„Înainte de a lăsa condeiul, îmi permit o ultimă întrebare.

„La Romani, ai căror urmași ne fălim

ceasta vrem să vizăm pe cei interesați, ca să-și spună ei cuvântul lor. Să spună toți câți au avut de lucru cu „frații gr.-or.“ fie pentru a susține școala românească; fie pentru a afla un modus vivendi, că pe a cui parte a fost totdeauna perfidia: pe a noastră ori pe a lor?

Iată celebrele cazuri din Revista sibiiană:

În apropiere de Orăștie este comuna bisericească curat românească *Vaideiu* cu 1500 suflete români ortodocși și vre-o câțiva „frați“ gr.-catolici. Edificiul școlii confesionale gr.-or. este excepționat din partea organelor administrative și amenințat cu închidere. Reprezentanta comunei din vînderea unei păduri i-a votat comunei bis. — să zicem 20,000 cor. — pentru acoperirea în parte a speselor de zidire. Preotul „fraților“ greco-catolici Iosif Popoviciu, întâi a protestat, apoi a recurat la comitat și pe urmă la ministru cerând anularea concluzului, cu toate că averea comunei politice e averea credincioșilor noștri, și cu toate că băieții părinților gr.-cat. au fost și sunt primiți în școala confesională gr.-or. fără nici o restricțiune¹⁾. Iată o celebră coadă de topor. Sfârșitul va fi: Școala românească confesio-

¹⁾ Din recursul preotului gr.-cat. Iosif Popoviciu cităm textual următorul pasaj foarte caracteristic: „Preotul Zacharie Tilicea (cel gr.-or.) într-o vorbire agitatorică în ședință a afirmat palam et publice, că școala confesională e mai bună, fiindcă în aceea nu se *schimonosește* limba maternă după placul cuiva, ca în școala comunală; și ca vorbirea dănsului să facă o mai mare impresie asupra membrilor a citat din poezia „Cine-a îndrăgît străinii, mîncăiar inima căinii“ (Eminescu), iar când contabilul cercual i-a cerut informațiuni despre cele spuse românește, preotul i-a răspuns: *ceace stă în lege*; pe când legea nimic nu reproduce din poeziile lui Eminescu“.

nală gr.-or. se va închide nefiind comuna bisericească în stare a-și zidi edificiul, și în locul ei se va organiza o școală poporală comunală — cum a cerut preotul gr.-cat. cu limba de propunere maghiară, ca pretutindenea în comitatul Hunedoarei. Iar „frații“ gr.-cat. vor fi satisfăcuți de triumful, că le-a succedat a mai dărâma o cetate de-a „schismaticilor“.

Alt caz.

Lângă Mediaș se află o comună, *Brateiu*, cu locuitori în majoritate sași. În comuna aceasta din nenorocire sunt două biserici românești, cari din cele mai vechi timpuri au susținut și câte o școală confesională având ajutor de stat la acoperirea competențelor învățătoarești. La intrarea în vigoare a legii apponyane românii gr.-cat. din Brateiu au *absis de susținerea* școlii lor confesionale, dar în loc să se alătore la credincioșii ortodocși, ca împreună să susțină o *școală românească*, au cerut dela minister *înființarea unei școli de stat*, care se va și deschide cu 1 Septembrie 1913. După concepția guvernului, în acele comune în cari se află școala de stat, școala confesională nu suplinește o necesitate, în urmare este o instituție de prisos, iar statul nu poate fi constrâns a da ajutoare unor instituții de prisos. Ajutorul de stat s'a detras, comuna bisericească n'are de unde acoperi salarul învățătoare și urmarea: *școala confesională gr.-or. va trebui să piară* și să facă loc școlii de stat cerută de gr.-cat.

Cazurile de felul acestora se repetă zilnic în diferite forme și sub diferite pretexte: așa că pentru biserica română ortodoxă confesiunea gr.-cat. este mai periculoasă decât oricare altă confesiune din patrie.

Mulți dintre cetitori vor reduce aceste apucături detestabile sau păcate naționale la slăbiciunea singuraticilor preoți gr.-cat., și

vor crede, că conducerea centrală n'are cunoștință despre ele nu le aprobă și că în urmare: biserica gr.-cat. ca instituțiune nu poate fi învinuită pentru aceste! Apoi Incerul — durere — nu stă astfel. Aceste nu sunt cazuri izolate, întâmplătoare, ci sunt rezultatele unui sistem de educație iezuitic.

Prelegeri cu schiopticonul pe valea Hășdății.

Ca lumina și civilizația se strebată cu pași grăbiți și în ținutul necultivat al Hășdății o grupă de preoți au luat asupra lor sarcina grea de a străbate din sat în sat cu mreja științei (schiopticonul) să cultive auzul și văzul și să nobiliteze inimile fraților noștri români. Preoții: Racovițan, Corcheș, Vescan și Sima au imprumutat pe câteva zile dela institutul de credit „Economul“ din Cluj, „schiopticonul“ ca astfel pe cale intuitivă să se propage lumina și adevărul, și să se combată și superstițiile ce predominază poporul nostru.

Laudă Părintelui cersesc, succesul moral al prelegerilor ținute e multămitor.

Turbau de mânie fii lui Levi din cele sate văzând chipurile „bețivului“ proiectate pe pereți de schiopticon cari deschideau creerii și inimile românilor slujitori lui „Bach“ și ținteau la închiderea pungii și cheimeraiului jupânilor.

Sărmanii perciuinați se lamentau mai cumplit decât Ieremia pe ruinele Ierusalimului, văzând că la glasul prelegătorilor, preaiubiții lor clienți subscriu cu duimni protocoale de temperanță.

Gurile perciuinaților se transformaseră în vulcani aruncători de foc și pară, și mari blăstămuri asupra vrednicilor preoți: „Să se lipească limba lor de grumazul lor“ și

„de a fi, ori cât de erunt oprimau patricinii pe plebei, atunci când prin aceasta se periclită însăși existența statului, în fața primejdiei din afară, cel puțin, predomina interesul superior al statului împotriva intereselor de clasă și concesiuni înțelepte asigurau dezvoltarea pacinică a vieții de stat.

„Nu cred oare cercurile noastre dirigitoare, că în împrejurările actuale prin cari trece atât statul român cât și neamul nostru de pretutindeni situația descrisă prezintă o primejdie pentru tot viitorul nostru de stat și de neam? Nu socot aceste cercuri, că a venit momentul imperios de concesiuni înțelepte?

„Dela răspunsul la aceasta întrebare atârnă, dacă viitorul istoric va putea sau nu caracteriza rezultatul eforturilor milenare ale poporului Român cu perifriza bătrânului Pliniu:

„Latifundia perdidere Romaniam...“^{*)}

Un an abia după publicarea acestor rânduri au și izbucnit răscoalele țărănești, iar acum după șapte ani, asistăm la dezlegarea violentă a chestiunii Orientului, fără să fi putut încă spune „cuvântul nostru“.

Mărturisesc că atunci când le scriam, n'am crezut că atât de curând realitatea însăși se va însărcina să ne dea aceste grozave avertismente.

^{*)} C. S. Cronica Internă „Viața Rom.“ 1906 vol. III p. 631—632.

Dar pentruca să ne dăm seama de izvoarele acestei forțe vitale de care ne dau dovadă Bulgarii în momentul de față, nu trebuie să scăpăm din vedere încă un fapt esențial.

La temelia constituțiunii bulgare e sufragiul universal.

Art. 86 al acestei constituții se reduce la cea mai simplă formulă: „dreptul de vot aparține fiecărui cetățean major (de 21 ani) care n'a pierdut exercițiul drepturilor civile și politice“... Iar în anii din urmă sistemul electoral e desăvârșit prin introducerea reprezentățiunii proporționale.

Acest „stat de zarzavagii“ a știut deci, abia în vre-o trei decenii de existență, nu numai să asigure organismului economic național o temelie neclintită în proprietatea țărănească sănătoasă și cu mijloace financiare totuși atât de modeste, să dea o mare dezvoltare învățământului primar și să creeze o minunată organizație militară, dar încă în așteptarea ceasului de realizare a aspirațiilor naționale, s'a îngrijit și de educațiunea cetățenească a întregului popor, prin participarea activă a tuturor la viața publică.

Va să zică: țărani proprietari, — neobișiți nici latifundului, nici arendașului, — țărani știutori de carte, țărani cetățeni activi...

Trebuie oare să mai facem apel la teoria de rasă pentruca să înțelegem, cum a-

cest popor, când a sunat ceasul de mult așteptat, s'a putut strânge ca într'un singur pumn pentru a da o lovitură de moarte dușmanului secular?

Acest ceas a fost de mult așteptat, așteptat de întregul popor.

Dar noi nu l-am așteptat?... Și doar, când a bubuit tunul în Tripolitania, numai surzii nu i-au auzit răsunetul în Balcani!

Cum ne-am pregătit noi pentru acest ceas?

Nu vorbesc despre anii din urmă numai, cari vor caracteriza pentru veci nivelul conștiinței politice al acestei epoci:

Europa întreagă urmărea, îngrijorată, peripețiile războiului italo-turc, — iar noi am dezlănțuit în țară un adevărat război civil... pentru tramvae; de pe înălțimea piramidei guvernamentale, — de acolo cu revoluționarii, care visează dărâmarea temelilor înseși ale societății actuale, — miniștrii și presa lor defăimau cel puțin o jumătate din lumea noastră politică, — partidul care a guvernat 30 ani sub Regele Carol, — ca pe o bandă de pușcăriași; terfeleau Justiția ca venală; vestejeau armata pentru „orori inutile“; săpau creditul național, pogrind Banca Națională ca „cea mai vastă escrocherie a veacului“; amenințau Coroana, pe care o presă deșantată o solidariza expres cu toate turpitudinile denunțate.

Și furtuna ne-a surprins în mijlocul u-

„varsă peste ei urgia ta și mânia urgiei tale să-i cuprindă pe ei.“

Iar glasul blând al prelegătorilor preoți le răspundea cu Psalm 108: „Depărtați-vă dela mine cei ce vicleniți și voiu cerca mandatele Dumnezeului meu.“

Fără a se ținea cont cătuși de puțin de marele blăstăm rabinic prelegerile au decurs cu succes în modul următor:

La 25 Faur 1913 în comuna Hășdate. Vorbitori: Simien Popa despre „Asociațiune“ Longin Corcheș despre „Beție“. Vicențiu Sima despre „Portul românesc“.

La 26 Faur în Șilea-de-sus. Vorbitori: Nicolae Racovițan despre „Folosul slovei“. L. Corcheș despre „Suferințele Dlui Hristos“. Nicolae Vescan despre „Beție“. Dr. Ioan Giurgiu despre „Meserii“.

La 27 Faur în Șilea-de-jos. Vorbitori: N. Racovițan despre „Asociațiune“. L. Corcheș despre „Scopul omului“. N. Vescan despre „Beție“. Dr. I. Giurgiu despre „Invățătură și Carte“.

La 20 Faur în Schiopi. Vorbitori: N. Racovițan despre „Folosul Asociațiunii“. L. Corcheș despre „Patimile Dlui Hristos“. N. Vescan despre „Beție“, și „Portul românesc“.

La 1 Martie în Măgura. Vorbitori: L. Corcheș despre „Asociațiune și Portul românesc“. N. Racovițan „Beție“. Augustin Pop „Datorințele părinților față de fi“.

La 2 Martie în Lita română. Vorbitori: M. on. Ioan Bucur despre „Carte și meserie“. L. Corcheș despre „Patimile Dlui Hris. în legătură cu scopul omului.“ N. Racovițan despre „Beție și Portul românesc“.

La 3 Martie în Indol. Vorbitori: M. on. Ioan Bucur despre „Asociațiune“. L. Corcheș despre locurile sfinte. Ierusalim, Egipt, Roma. N. Racovițan scriitorii români.

La 4 Martie în Jara. Vorbitori: N. Ra-

covițan despre „Școală“. L. Corcheș despre „Viața Dlui Hristos“. N. Vescan d. „Beție“

La 5 Martie în Băișoara. Vorbitori: N. Racovițan despre „Carte și meserie“. L. Corcheș despre „Statornicia în credință și iubirea de neam“. N. Vescan „Locurile sfinte, și Portul românesc“.

La 7 Martie în Șutu. Vorbitori: L. Corcheș despre „Asociațiune“. N. Vescan despre „Patimile Dlui Hristos, și Beție“.

Efectele acestor prelegeri se vor vedea la toți deopotrivă, dar cu deosebire la tinerele vârstare, cari văzând și auzând instructivele și frumoasele povești ale conducătorilor lor, să vor nizuși și le însuși și a le urma în toată viața.

Correspondent.

Reviste.

Demobilizarea. Față de svonorile mai recente se poate azi constata un pas spre mai bine. Austria și Rusia au ajuns de acord cu privire la demobilizarea mult așteptată de popoarele ambelor imperii.

Oficiosul Fremdenblatt din Viena anunță, că demobilizarea se va efectui în zilele acestea, când rezerviștii anului 1908, cari au fost dispuși la regimentele din Galiția ori în granița Rusiei, vor fi concediați. La granițele sudice ale Monarhiei inse nu se va demobiliza încă, până ce nu se va lămuri batăr în parte chestia albaneză și pretenziunile Sârbilor privitoare la țărmlul Adriaticei.

nor laborioase tratative pentru concentrarea sau colaborare...

Știu că pentru aceste rânduri voi fi acuzat de sectarism politic și mă pot aștepta la exploziunea de insulte obicinuite în polemicele noastre.

Dar pot asigura pe toți oamenii de inimă și cu cugetul senin, că în clipa de față sunt cu totul străin de orice zel gladiatoric; îmi dau bine seamă că în toată această tragi-comedie, partidele și personalitățile politice au în realitate o însemnătate cu totul subordonată: nici un partid și nici o personalitate politică n'ar fi fost în stare să creeze o astfel de situație, dacă nar fi existat un vicin constituțional în însuși organismul nostru politic. Ca o erupțiune supracutanee, aceste manifestări ne denunță numai un rău ascuns.

Nu urmăresc o polemică, ci încerc să desvălesc un rău.

Să fim și drepti: indolență și lipsa de prevedere, dovedită cu acest prilej snt numai un reflex fatal al unei stări învechite.

Desigur, de un veac moare „omul bolnav“, și toată politica europeană era îndrumată în vederea eventualei împărțiri a succesiunii sale. Dacă această împărțeală trebuia să se resfrângă adnc asupra istoriei mondiale, asupra destinului nostru ea putea să aibă o înfrurire hotărătoare. România, prin urmare, era datoare să supravegheze de a-

proape desfășurarea evenimentelor, spre a-și apăra viitorul.

Inșă ori câtă înșămănatate ar avea pentru noi regularea succesiunii orientale, istoria ne-a pus în fața unei probleme și mai grozave:

Suntem învecinați cu două imperii mari, cari, în vecinicul antagonism dintre ele, sunt frământate de forțe istorice năprasnice și deopotrivă amenințate de prefaceri adânci, cari pot să schimbe fața lumii. Pentru oricine e clar, că toată această parte a Europei nu a ajuns încă la o așezare politică definitivă. Din generație trăim în așteptarea evenimentelor, cari pot decide pentru vecie asupra existenței noastre politice și chiar naționale, cu atât mai mult, cu cât peste hotare zac înștrânați milioane de frați de sânge. Și doar de câte ori puternicii noștri vecini n'au tratat împărțeala acestor țări, și n'am scăpat decât pentru că n'au putut cădea de acord?..

Această situație impune statului român, în care s'a încheșat într'o ființă politică de sine stătătoare numai o parte a neamului nostru, o datorie primordială de a crea aici un organism național atât de puternic, încât nici o vijelie istorică să nu-l mai poată primejdui.

O armată de cazarmă, oricât de numeroasă și instruită, nu poate constitui o garanție indestulitoare. Numai poporul întreg, când este însuflețit de acelaș dor de viață

Răsboiul. La Ceatalgea și în peninsula Galipoli s'a început răsboiul din nou. Turcii au trecut pretutindenea în ofensivă și au atacat pozițiile întărite ale Bulgarilor, pe cari i-au constrâns ca să se retragă.

Foile turcești sunt iarăși alarmate de știrile de pe câmpul de răsboiu și fac apel la România, ca să nu mai aștepte sfârșitul mediațiunii, ci să pătrundă în Bulgaria și să-și ocupe teritoriul, ce i-se cuvine. La Adrianopol operațiunile de răsboiu sunt deocamdată suprimate. Cu atât mai cu grabă inse pătrund acum, după ocuparea Ianinei, trupele grecești spre munții Albaniei, un teritor pe care reuniunea ambasadorilor din Londra l'a rezervat viitorului stat albanez.

Acțiunea grecilor e privită în Austria cu mari nedumeriri.

Tradarea lui Esad-Pașa. Telegrama mai nouă comunică, că Ianina a capitulat în urma tradării comandantului garnizoanei turcești Esad-Pașa. Grecii așa se vede, că cunosc mai bine pe turci, a căror istorie e plină de asemenea acte de tradare, și cu o mână de bani au cruțat atâtea vieți omenești și atâtea cheltuieli zădarnice. Din Constantinopol să telegrafiază, că guvernul turcesc are dovezi, că orașul Ianina a capitulat în urma unei tradări. Esad Pașa ar fi avut posibilitatea să se retragă la timp cu armata sa

și de acelaș ideal național poate ajunge o forță formidabilă în stare să stăpânească valurile dușmane ale istoriei. Peste un popor de 7,500,000 de Buri,—care le nevoe poate ridica și 1,000,000 de ostași ca să-și apere vatra, la care în sufletul copilului din cea mai umilă familie e sădit simțul de solidaritate socială și națională,—peste așa popor nu e putere pe lume, care să poate trece în fața măcelului pe care ar trebui să-l facă spre a trece peste cadavrul lui, în fața jertfelor de sânge și de avuție la care s'ar expune, s'ar îngrozi și dușmanul cel mai crâncen!

De altfel în vremurile noastre armata nici nu mai poate fi izolată de popor, cum erau în acele epoci, când forța militară a unui stat se mărginea la un număr oarecare de profesioniști sau mercenari înarmați.

Vigoarea națională peste tot e determinată în primul rând de starea materială și morală a poporului, care se resfrânge și asupra însușirilor răsboinice ale oastei.

Iar în această privință, cum ne-am pregătit noi? În ce măsură ne-am făcut datoria față de țărâtimea noastră,—față de majoritatea covârșitoare a națiunii?

Prevestiri nu ne-au lipsit, și prevestiri, care ar fi trebuit să ne atingă dureros mândria națională.

(Va urma)

compusă din 35,000 oameni, s'au sărupă rândurile grecilor. Guvernul a hotărât, ca pe acest comandant să-l trimită în fața Consiliului de războiu.

E însă mare întrebare, că dacă tradarea de fapt s'a și petrecut, fi-va Esad Pașa atât de naiv, ca să mai dea față cu guvernul ori conziliul de războiu din Constantinopol? La tot cazul înse, că Ianina a capitulat în urma unei împrejurări, care încă nu e clarificată. Din contingentul de soldați de sub comanda lui Esad Pașa i-a succedat altcui generalului Ali Riza a subtrage 7000 ficioari, cu cari s'a retras în munții Macedoniei și cari vor forma sâmburele armatelor albaneze, gata a se opune ocupării sârbești, ce se pregătește în Albania.

Diferendul româno-bulgar. În conflictul dintre Bulgaria și România încă tot nu s'au ivit momente, cari să fi adus deplină lumină, privitor la felul cum va fi rezolvit diferendul de reuniune a ambasadorilor din Petersburg. Atâta însă se poate constata, că tonul ziarelor bulgărești e cu mult mai domol și ici-colo se ivesc glăsuri, chiar și în semi-oficioasele guvernului, cari spun, că cercurile conducătoare sunt deja împăcate cu gândul, că Silistra va fi cedată României. Presa rusească judecă diferendul calm și să abțină dela orice comentarii, cari ar jigni pe una dintre acestea două țări. Peste tot se crede, că pretenziunile României vor fi pe deplin satisfăcute, mai ales că drepturile ei au fost recunoscute și de congresul din Berlin.

Din partea Bulgariei a mers la Petersburg ca informator în chestia conflictului dl Daneff, a cărui sentimente dușmănoase României sunt în deobște cunoscute. Imprejurarea aceasta, că Bulgaria tocmai pe Daneff a ținut să-l trimită la Petersburg, inspiră temeinice îngrijorări în țara românească.

România e hotărâtă a nu ceda nimic din pretenziunile sale. Ca reprezentant al României a fost trimis la Petersburg principele Ghica, fostul ambasador la Sofia. Pertractările să vor începe de abia la sfârșitul săptămânii viitoare.

Noutăți.

Cuvânt de rămas bun. Cu ziua de azi mă depărtez din Blaj, spre a urma noii mele chemări de vicar foraneu al Făgărașului, ce mi-s'a încredințat din bunăvoința Veneratei mele Superiorități.

Vin deci pe calea aceasta să-mi ieu rămas bun dela toți membri societății din Blaj și ti rog, ca să-mi păstreze și pe venitor prețioasele sentimente de simpatie, de cari m'au împărtășit până acum, și cari mi fac atât de grea depărtarea din mijlocul lor. Blaj la 15 Martie 1913. *Iacob Popa*, vicar foraneu al Făgărașului.

Adunarea „Reuniunii Femeilor române din Blaj“. În 3 martie a. c. și-a ținut reuniunea femeilor din Blaj obicinuita adunare generală de primăvară. Cu aceasta ocaziune s'au întrunit în sala cea mare a Casinei române, damele societății noastre într'un număr neobicinuit, care ne-a îndemnat din nou a a crede, că interesul față de aceasta remarcabilă instituțiune românească este tot mai puternic. Dna *Elena Pop*, prezidenta reuniunii a deschis adunarea prin o frumoasă vorbire, care a fost ascultată de asistența numeroasă cu plăcere, iară prezidenta a fost vin aclamată de cei prezenți. Din raportul general al comitetului extragem următoarele: Reuniunea, ca în toți anii, așa și anul acesta, a făcut colectă pentru ajutoarea cu vesminte a copiilor săraci dela școlile noastre din loc.

Suma colectată spre scopul acesta, dinpreună cu contribuțiile „Reuniunii“ și a „Societății Meseriașilor“, a fost aproape 700 cor. S'au împărțit vesminte la 94 copii și copile sărace.

Reuniunea a aranjat în 19 Ian. 1913 un concursul Dni Iacob Murășian, o producțiune teatrală reușită. S'a jucat piesa Dni Locusteanu: „Funcționarul dela domeniul“.

Numărul membrilor Reuniunii este 124, cea mai mare parte pe viață.

Averea atinge frumoasa sumă de 15.759 cor 35 fil față de 14.641 cor. 40 fil. din anul trecut.

În comitet s'a ales membră: Dna Otilia Murășian.

Masa studenților din Blaj a primit dela „*Olteana*“ cassa de economii 40 cor., pentru care sumă, îi exprimă mulțăminta Direcțiunea gimnazială.

Idei. Dni dela „*Gazeta Transilvaniei*“ țin de cuviință a răspunde, în felul cum au învățat, la unele nepretențioase șire ale noastre cu titlul de mai sus. Se înțelege, sunt foc de supărare, că noi „călugării“ cutezăm a le aplica câte-o mică corectură, făcându-i atenți, că ținem atâta la publicul lor cetitor, ca să-l luăm câteodată în apărare față de năsdărăniile redactorilor „*Gazetei*“. Noi din parte-ne nu ne supărăm pentru exercițiile stilare, ce le fac pe socoteala noastră, căci prin aceasta arată numai, că-s tinerei și în desvoltare. Totuș le recomandăm, ca ori să mai și cetească câte ceva — mai ales din istoria trecutului nostru apropiat și îndepărtat — ori să lasă ideile pentru alții. Căci nu-s de capul Dnealor.

Impărțirea Silistrei de un avocat. Un avocat din Cernavoda, fără să mai aștepte mediațiunea în conflictul româno bulgar, privitor la cedarea Silistrei României, a băgat în capul oamenilor din câteva sate din județul Romanai, că statul român dă oamenilor câte 15 hectare de pământ în Silistra.

Oamenii vânzându-și tot ce aveau în satele lor, stau gata de plecare și așteaptă avizul avocatului, care va avea să-i așeze

în Silistra. Onorarul avocatului pentru aceasta tragere pe sfioră e de fiecare cap de familie 100 lei și cum numărul celor înscriși e de trei sute afacerea pentru avocat nu a fost tocmai de desprețuit. E rău însă de clienții lui, că au ajuns pe drumurii... până când autoritățile vor da de vestea acestui nou mod de escrocherie.

Bancroturi. Una după alta se dau peste cap băncile înființate cu capital mare și manoperi detestabile cari, zice-se, că nu au putut suporta criza financiară actuală. — Mai nou se spune despre Nagyvárad Takarékpénztár, că a trebuit să se declare insolvent din pricina unor manoperi financiare nenorocite, cari au ruinat-o.

Diracțiunea a propus apoi adunării generale o listă a împrumuturilor neincasabile. Pe listă era numele mai multor bărbați de gravitate, între cari figura și deputatul Ercei Péter cu 106 mii cor. neincasabile. Acționarii au fost surprinși de împrumuturile ușoare și chivernisirea destrăbălată a averii lor.

Concurs pentru primirea surdo-mușilor. Copii surdo-muși dela 6—10 ani, cari vreau să fie primiți pe anul școlar 1913—1914 în institutul surdo-mușilor din Vác, să-și dea rugățile la direcțiunea aceluși institut până în 1 Maiu a. c. Să pot primi copii și peste 10 ani. La rugare sunt de ase alături: extras matricular, atestat medical, derevaccinare de paupertate și despre împrejurările familiare. Pot concura cei compentenți de pe teritorul Ungariei. Informații mai deaproape dă direcțiunea institutului.

Cinema „Edison“. Reprezentațiile, ce se perândează la Cinema „Edison“ în sala cea mare dela otelul „Univers“, sunt de o atracție extra-ordinară. Dl Alex. Marele, proprietarul cinematografului a procurat filmele celea mai nouă, ca să satisfacă întru toate așteptărilor.

Reprezentările se țin *Joia, Sâmbăta, Duminica și în sărbători* la orele 5 și 8 seara.

Necrolog. † *Dr. Mihail Stan* medic cercual în Dragomirești (Maramureș) a murit în Sighetul-Marmației în 7 Martie st. n. în etate de 30 ani.

— † *Elisabeta Bozontay* văduva fostului director emerit la gimnaziul român gr. cat. din Beiuș și protopop gr. cat. de Oradea Mare Petru Mihut a repausat la 10 Martie a. c. anul 76 al vieții și 13 a văduviei sale. Înormântarea iubitei defuncte se va întâmpla în 12 Martiu la oarele 3 p. m. după ritul bisericeii gr. cat. în comuna Groși-Tötös. Jalnica familie.

Odihnească în pace!

Apel cătră toată suflarea românească.

În comitatul Sălajului este o comună micuță, situată la poala Meseșului, ca și care nu există nici una poate în acest comitat, în privința delăsării, — comuna *Moigrad*. În aceasta comună mă aflu ca preot de 4 ani. Înainte de a mă așeza în aceasta comună, în decurs de 52 ani nu a fost preot de loc și astfel poporul e așa de delasat, încât îți vine să plângi, văzând pe cei mai adevărați descendenți ai vechilor Romani din cetatea *Parolissum*, în ce stare deplorabilă au ajuns nu numai sufletește, ci și materialicește. (*Parolissum*, care a fost situată dela comună cam la 200 metri, a fost un focular puternic de cultură și comerț, ce dovedesc statuele, obiectele, inelele, vasele, banii din Africa transportați aici, etc.) Descendenții adevărați ai romanilor de odinioară cari au șezut aici, sunt azi *Moigrădani*, și nu cred să existe comună, unde să fie (azi numai la cei bătrâni) așa curat și lătinesc graiul, nici trăsuri și fizionomii ca aici. Acești oameni sunt azi cei mai năcăjiți și mai de compătimit. Din 1600—1800 jughere de pământ numai 800 sunt ale noastre. Când e anul mai bun, aici există foamete.

Oamenii sunt foarte săraci. Copii la școală sunt fără cărți, fără instrumente trebuincioasă. Biserica numai din grația autorităților nu e închisă, așa e de slabă și nu încap în ea mai mulți decât 50—60 oameni. Cu un cuvânt nu avem nimic, de unde strânge încă nu este. Noi de noi nu putem face absolut nici un pas pentru înaintare.

Deci cu glasul unui om, care prevede soarta tristă a bieților români din această comună strig: „Românilor, suflete nobile, ajutați-ne, nu ne lăsați să perim! Dați obolul vostru pentru ca să putem ridica un lăcaș lui Dzeu, unde să poată auzi și învăța poporul acesta cuvântul lui Dzeu și ceea ce este bună pentru deșteptarea și luminarea sa. Dați câte un filer pentru școala noastră și pentru ceea ce este trebuincioasă la copii, ca să putem trezi la viață generația cea nouă și să poată aduce folos neamului acestuia!“.

Cu inima întristată am scris apelul acesta în speranța unui remediu pentru durerile comunei! Nu am voit să cerșesc așa zicând, până ce nu am cercat să mișc toate pietrele în alte direcții, dar — cu durere — fără rezultat!...

Rog deci binevoitorul sprijin al inimilor călduroase frățești! Bunul Dzeu să înmoie inimile credincioșilor și a celor competenți spre a ne ajuta! Banii ce vor încurge se vor cuita pe cale ziaristică. Ofertele rog să se trimită la adresa:

Alexandru Achim,
preot greco-catolic în

Moigrad.

p. Nyírsid (com. Szilágy.)

Partea Literară.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Repetesc: viața frumoasă o formează armonia, adică bunăînțelegere, între Dumnezeu și suflet, între suflet și trup; sau mai pe scurt armonia între Dumnezeu și om.

Din conceptul acesta al vieții frumoase urmează, că nu numai viața petrecută în vergurie e frumoasă ci și viața petrecută în statul căsătoriei, merită numele acesta, dacă căsătorii în legile satorite de Dumnezeu și permit trupului numai atât, cât e potrivit cu voiața lui Dumnezeu. În cazul acesta armonia între ei și Dumnezeu, observând legile, nu e conturbată.

Frumseța vieții morale în toată splendoarea ei, precum și armonia sufletului cu Dumnezeu, o vede însuși Dumnezeu. Și atotștiutorul Dumnezeu este încântat de frumseța virtuții curățeniei, căci iatăce scrie în cartea înțelepciunii: „Cât e de frumos neamul curat — în strălucire“, se înțelege în splendoarea virtuții; iar la Eccl. cetim: „Nimic din tot ce prețuim nu se poate asemăna cu sufletul curat“.

Toate virtuțile sunt frumoase. E frumos, când copilul spune adevărul, deși știe, că va suferi pentru aceasta; e frumoasă jertfa ce o aduce fata sau dama de elită, când îngrijește de cei nefericiți și bolnavi. Dar în mod deosebit e frumoasă viața curată! Curățenia e plăcută în toate. E plăcut aerul curat, mâncarea și beutura curată, îmbrăcămintea curată. Dar mai plăcută e virtutea curățeniei, vesmântul cel mai strălucit al trupului și al sufletului. Vesmântul acesta împrumută frumseța și cerșitorului, iar fără de el, regina îmbrăcată în mătăsurii e urâtă și respingătoare.

Ce bine ar fi Doamne, dacă oamenii s'ar griji cel puțin atâta de viața curată, câtă grije pun, pentru curățenia și frumseța trupului! Dacă aș scrie un studiu cum se pot delătura erorile de frumseță ale naturii, dacă aș surprinde lumea cu rețete, prin cari să se asigure, că și din o fată urâtă se va alege o ființă cuceritoare, irezistibilă, sunt sigur, că aș avea o grămadă de cititori și ar trebui să umblu mult, până aș găsi un om, care să nu-mi cumpere cartea. Eu — durere — trebuie să mărturisesc, că nu mă pricep la secretele cosmetice, și scriu despre frumseța sufletului, care are preț și în viața cealaltă. Dacă mi-ar sta în putință aș umbla în lungul și latul satelor și orașelor și aș zice tinerilor nu umblați după lucruri ne-trebnice, ci vă câștigați frumseța sufletului. Feriți-vă de murdăria pământului, ca să vă puteți prezenta la Dumnezeu cu suflet curat“. Dar aceasta n'o pot face, cel mult de le pot vorbi prin literile moarte și de mă pot ruga lui Dumnezeu, ca să păzească tinerimea noastră în curățenia trupei și sufletească!

În timpul mai nou, oamenii vreau să introducă arta și în școlile elementare, cu deosebire prin aceea, că pun spre vedere chipuri frumoase. Dacă tablourile sunt frumoase și artistice, de sigur, că băieții numai vor profita, trezindu-li-se și dezvoltându-li-se simțul față de tot ce e frumos; mai adaugă plăcerea sufletului văzând astfel de chipuri. Cred însă, că ar fi neasămănat mai important, dacă am putea să intuim băieților chipul vieții curate, care în aceeași măsură ar interesa și pe tineri, fiind aici vorba nu de-o frumseță pictată pe pânză, ci de o frumseță vie, nu de frumseță trecătoare, ci de frumseță vecinică.

Deși armonia vieții curate e ceva interu și numai Dumnezeu o observă în adevărata ei formă, totuș se manifestă și în afară prin ochi, cari sunt ferestrele sufletului; în privire, care totdeauna e cinstită; în vorbirea pururea onestă și în urmă în îngrozirea de-a vedea sau auzi tot ce e ne-curat — al cărui nume este păcat. — Aceia se pot numi tineri cu adevărat, cari se îngrozesc de murdăria sufletului — de păcat — mai mult decât de necurăția de pe vestimente.

Viața curată înșămnează sănătatea sufletului; și știu, că omul sănătos trăiește, se dezvoltă și e capabil de muncă, precând omul bolnav tângește, nefiind în stare de a se apuca de ceva lucru mai greu, mai serios. — De aceea cu drept cuvânt se numește tinerimea condusă de făclia vieții curate, nădejdea oricărui popor; o astfel de tinerime curată la trup și la suflet va cultiva și se va ști însufleți de toate virtuțile, va putea nu numai să ridice poporul din starea nefericită în care se află și îl va putea face și fericit!

Fericire! Tu cuvânt magic, căci doar după tine alegă toți fără deosebire, spune unde e patria ta, ca să te poată afla și tinerimea noastră?

(Va urma).

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Sculptor român.

In atelierul firmei

Ion și Aurel Cotirlă

sculptori tâmplari și auritori în **Oravița română** (Oráviczafalu Krasószörény megye).

Premiați cu medalii și diplome dela expozițiile: București, Sibiu, Panciova și Lugoj. Să lucrează: Iconostase (temple), tronuri, jeturi, ripide, chivote etc. adică întreg aranjamentul bisericesc, în ori ce stil, l'a dorință și în bizantin cu motive românești și cu prețuri absolut solide. La dorință pot veni la fața locului, pe speșele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare, nu se cere înainte nici un ban până după predarea lucrului: un favor, ce dela străini nu să poate avea. La cerere servesc cu atestate dela lucrări de până acum. Se capătă chivote și ripide cu prețuri foarte reduse, să se ceară de probă desemnuri.

Rog binevoitorul sprijin Românesc.
(112) 15—25

— „VULCAN“, societate industrială pe acțiuni. —

Convocător.

P. T. Domnii acționari ai societății industriale pe acții »Vulcan«, se invită cu onoare în sensul §. 10 din statute la I. (prima) adunare generală ordinară care se va ține la Blaj în 23 Martie st. n. 1913. după amiazi la 4 ore p. m. în localul »Casinei române«.

Obiectele vor fi:

1. Constatarea acțiilor depuse, a acționarilor prezenți și a plenipotențelor înaintate (§ 14 din statute).
2. Deschiderea adunării, denumirea notarului și esmiterea alor doi membrii pentru supravegherea scrutinului și verificarea procesului verbal.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere, bilanțul pe anul 1912 și darea absolutului.
4. Sortarea și alegerea alor 2 membri din direcțiune.
5. Alegerea comitetului de supraveghere.

Domnii acționari, cari voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiat, sunt rugați a-și depune la cassa societății ori la institutul »Patria« acțiunile și eventual documentul de plenipotență cel mult până în 22 Martie n. la 12 ore din zi.

Blaj, la 7 Martie 1913.

„VULCAN“, societate industrială pe acțiuni.

Direcțiunea:

Dr. Izidor Marcu m. p.
prezident.

Alexiu Pop m. p.
membru în direcțiune.

Cto Bilanț pe anul I—1912.

Active—Vagyon.

Numărar în cassă — Pénztár maradvány	1.043 36	
Investiri: — Felszerelések:		
a) edificii — a) épületek	96.478 92	
b) mașini — b) gépek	49.482 50	
c) raie — c) keretek	<u>11.508 58</u>	157.470 —
Marfa — Árú	9.092 50	
Debitori — Adósok	7.834 42	
Cto Curent — Folyószámla	494 —	
Capital restant — Be nem fizetett részvénytőke	<u>5.450 —</u>	
		<u>181.384 28</u>

Cto Profit și Perdere.

Esite—Kiadás.

Interese — Kamatok	7.112 23
Inter. acționarilor — Részvényeseknek fizetett kamatok	2.325 86
Salare și remunerațiuni — Fizetések és díjak	1.325 —
Arândă — Bérllet	1.400 —
Spese Curente — Fentartási költségek	813 13
Contribuție — Adó	135 20
Competință de timbru — Bélyegilleték	77 —
Porto postal — Postabér	<u>200 08</u>
	<u>13.388 50</u>

Blaj, din ședința direcțiunii ținută la 7 Martie 1913.

Dr. Izidor Marcu m. p. Dr. Vasie Suciú m. p. I. Maniu m. p. Dr. D. Szabó m. p. I. F. Negruțiu jun. m. p. Eugen Nicola m. p. Alexiu Pop m. p.
prezident.

S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile purtate în ordine deplină.

Blaj, la 9 Martie 1913.

Gavrilă Precup m. p.
prezident.

Vas. Suciú m. p.

Victor Muntean m. p.

Onorată adunare generală!

Comitetul de supraveghere, în baza dispozițiilor legii comerciale și a §. 31 din statutele societății, s'a prezentat în mai multe rânduri la fabrica »Vulcan«, unde a urmărit felul cum se lucrează, cum se așează, arde și păstrează materialul produs.

A controlat vânzarea materialului în legătură cu conducerea cărților.

A examinat bilanțul pe anul de gestiune 1912 confruntându-l cu cărțile principale și auxiliari și l'a aflat în deplină consonanță. — În legătură cu acestea constată, că crearea fondului pentru amortizarea investițiilor este în conglăsuire cu § 36 din statute.

După cari propunem Onoratei Adunări generali să binevoiască a lua spre știre acest raport și să dea absolut pe anul 1912 atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghere.

Blaj, la 9 Martie 1913.

Gavrilă Precup m. p. Vas. Suciú m. p. Victor Muntean m. p.

Mérlegszámla az I—1912 évre.

Pasive—Teher.

Capital societar — Részvénytőke	70.000 —
Fond p. amort. investițiilor — Felszerelések értékcsök. tartalékalap	15.747 —
Creditori — Hitelezők	8.669 21
Imprumut — Kölcsön	84.559 50
Diverse — Különfélék	<u>2.408 57</u>
	<u>181.384 28</u>

Nyereség és veszteség számla.

Intrate—Bevétel.

Din vânzare de marfă — Árúczikk árulásából	13.311 55
Proviziuni — Jutalékok	76 95
	<u>13.388 50</u>

Reuniunea de Consum ca societate pe acții în Bouțarul inferior.

Convocare.

„Reuniunea de Consum ca societate pe acții în Bouțarul inferior“ își va ține

a VI-a adunare generală ordinară

Duminică, în 30 Martie 1913 în localitatea institutului la 3 ore p. m. la care On. acționari sunt rugați a lua parte în persoană sau prin delegați.

Program:

1. Raportul direcțiunii despre agendele institutului pe anul VI. de gestiune.
2. Raportul comisiei de supraveghere.
3. Decidere asupra profitului curat.
4. Darea absoluturului.
5. Alegerea direcțiunii pe 3 ani.
6. Eventuale propuneri.

Direcțiunea.

Contul Bilanț la 31 Dec. 1912.

Active—Vagyon.

Cassa — Pénztár	299.65
Marfă în prăvălie — Árúciók az üzletben	8395.46
Pretenziuni la acționari — Követelés a részvényeseknél	760.—
Mobilier — Butorzat	200.—
	<hr/>
	9655.11

Contul Profit și Pierderi.

Este—Kiadás.

Spese generale — Általános költség	74.83
Interese — Kamat	256.60
Salare — Fizetések	1200.—
Dare — Adó	93.—
Provent — Ileték	40.—
Accis — Fogyasztási adó	55.—
Porto postal — Posta költség	10.—
Profit curat — Tiszta nyereség	2096.39
	<hr/>
	3825.82

Meghívó.

Az alsóbaucári fogyasztási egyesület mint részvénytársaság a VI-ik általános közgyűlését Vasárnap 1913 március hó 30-án fogja megtartani az intézet helyiségében d. u. 3 órakor, melyre a tisztelt részvényesek személyesen vagy képviselőjük által megjelenni sziveskedjenek.

Tárgy:

1. Az igazgatóság jelentése az intézet teendőiről a VI-ik működési évre.
2. A felülvizsgáló bizottság jelentése
3. Határozat a tisztajövedelem felett.
4. A felmentvény megadása.
5. Az igazgatósági tagoknak 3 évre való megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság.

Mérleg számla 1912 december hó 31-én.

Passive—Teher.

Capital social — Alaptőke	2000.—
Creditori — Adóságok	3818.—
Fond de rezervă — Tartalékalap	1612.—
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	128.72
Profit curat — Tiszta nyereség	2096.39
	<hr/>
	9655.11

Nyereség és veszteség számla.

Intrate—Bevétel.

Profit la márfuri — Nyereség az árúciókknél	3825.82
	<hr/>
	3825.82

Bouțariul inf. la 31 Decembrie 1912. — Alsóbaucár 1912 év dec. hó 31-én.

Romul Raca m. p.
director-igazgató.

Petruț Raca m. p.
cassar-pénztárnok.

Iosif Olariu m. p.
contabil-könyvelő.

Membrii în direcțiune: — Igazgatósági tagok:

Delinesc Petru m. p.

Obrejan Ion m. p.

Agliceri Iuon m. p.

Raca Petruț m. p.

Contul Bilanțului și al profitului examinându-le și confrontându-le cu cărțile principale și auxiliare le-am aflat exacte și în consonanță. A mérleg és nyereség számlát a fő és segédkönyvekkel összehasonlítván és megvizsgálván, helyeseknek és megfelelőeknek találtuk.

Bouțariul inf. la 31 Ianuarie 1913. — Alsóbaucár 1913 ján. hó 31.

Boldea Iuon m. p.

Agliceriu Romulus m. p.

Obernauer Herman m. p.

membrii în comisia de supraveghere — felügyelő bizottsági tagok.